आ.व. २०७५/७६ को लागि स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकाको गाउँसभामा प्रस्तुत

नीति तथा कार्यक्रम

स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका

सुइजिउला, वाई, बाजुरा

मिति २०७५ असार १० गते

गाँउ सभाका अध्यक्ष ज्यू

सभाका सदस्य ज्यूहरु तथा अन्य उपस्थित सम्पूर्ण अथिति महानुभाव ज्यूहरु

राजनीतिक अधिकार प्राप्तीका लागी मुलुकमा विभिन्न राजनैतिक आन्दोलनमा सक्रिय भूमिका निर्वाह गर्नुका साथै संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्न आफ्नो जीवनको आहुती दिनु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिद प्रति भाव पूर्ण श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्न चाहान्छु । आफ्नो जीवन कालभर यस गाउँपालिकाको समग्र विकासका निम्ति महत्वपूर्ण भुमिका निर्वाह गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रज व्यक्तिहरुलाई यस गाउँ सभामा स्मरण गर्न चाहान्छु ।

बाजुरा जिल्लाको बिकट तर सुन्दर एवं सम्भावना वोकेको स्वामीकार्तिक खापर गाँउपालिकाको पुर्वमा कालिकोट र मुगु जिल्ला पश्चिममा पाण्डब गुफा गाउँपालिका, उत्तरमा हिमाली गाउपालिका र दक्षिणमा कालिकोट जिल्ला संग सिमाना जोडिएको छ । ११०.५० बर्ग कि मी क्षेत्रफलमा फैलिएको यस गाँउपालिकामा २४ सय ४२ घरधुरीका १४,९०९ व्यक्तिहरु बसोबास गर्दछन । ३०.१३ प्रतिशत दलित, ४२.४२ प्रतिशत क्षेत्री, ८.०८ प्रतिशत बाहुन, १५.५६ प्रतिशत ठकुरी र ३.८० प्रतिशत सन्यासी/दशनामी समुदायको बसोबास रहेको यो गाँउपालिका साविकको साप्पाटाका विकट बस्ती लौठी, उपरगाउ देखि साविकको वाई गाविसको मिगुको बस्ती समेत पर्दछ । पानीका स्रोत अत्यन्तै कम भएको यस गाँउपालिकामा खेतियोग्य जमिन भएर पनि खडेरी र भोकमरी समस्याले ग्रसित छ । ३ वटा स्वास्थ्य चौकी, एउटा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ, ६ वटा माध्यामिक बिद्यालय, २० वटा आधारभुत बिद्यालय , २४ वटा वालविकास केन्द्र र २ वटा निजि विद्यालय स्थापना भई संचालनमा रहेको छ ।

यस गाँउपालिकाको मुखैमा बगीरहेको कर्णाली नदी र निकट भविष्यमा संचालन हुने कर्णाली कोरिडोर को उपयोग यस गाँउपालिकाको प्रमुख संम्भावना हुन् । २ बर्षभित्र गाँउपालिकाका सबै वडा केन्द्रमा मोटर बाटो पुर्‍याउने र २ बर्ष भित्र सबै वडाका गाँउ सबै बिजुली बाल्ने दृढ संकल्प गर्दै आ.व. २०७५/०७६ मा कार्यान्वियन गरिने नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित सभामा प्रस्तुत गर्ने अनुमती चहान्छु ।

मुलुम संघिय शासन प्रणालीमा प्रवेश भएको छ । संविधानको पूर्ण कार्यान्वयन भइ तिनै तहका निर्वाचन सम्पन्न भई सकेका छन् । यसै बीच हाम्रो गाउँपालिकाले पनि आफ्नो कार्य अवधिको एक वर्ष पार गरिसकेको छ । मुलुकको राजनैतिक परिवर्तन पश्चात अव मूलुकलाई आर्थिक सम्बृद्धिको मार्गमा अगाडि बढाउनु अहिलेको प्रमुख राष्ट्रिय कार्य भार रहेको छ । मूलुकमा जुन प्रकारको आर्थिक चुनौति र अवसर देखा परेका छन् हाम्रो गाउँपालिमा पनि त्यसको प्रत्यक्ष प्रभाव रहेको छ । मानव सुचाङ्कका साथै अन्य आर्थिक आयका दृष्टिकोणले ७५३ वटा स्थानीय तह मध्ये सबै भन्दा पछाडी हामी उभिएका छौ । यस्तो बिसम परिस्थितिमाहाम्रो गाउँपालिकाको समग्र पक्षमा परिवर्तन ल्याउनका लागी सही नीति र कार्यक्रम ल्याउनु र त्यसको सही ढंगले कार्यान्वयन गर्नु अहिलेको प्रमूख आवश्यकता रहेको छ । हाम्रो गाउँपालिका भित्र सदियौ देखि हामीले देखेका सपनाहरु एकातिर जिउका तिउछन् भने अर्कोतिर सामान्य देखि सामान्य ढंगका समस्याहरु जस्ताका तस्तै छन् गा.पा. भित्र सम्रग रुपमा सामाजिक सांस्कृतिक परिवर्तेन र रुपान्तरणका पक्षहरु पनि त्यतिकै जटिल रुपमा रहेका छन् साथै एकातिर जटिल यथास्थिति वादी चिन्तन जस्ताको त्यस्तै रहेको छ । भने अर्कोतिर तिव्र परिवर्तेनको आशा उल्दो भेल जस्तै अगमडी बड्न खोजिरहेका छ । सबै खालका नौला सम्भावना लाई मूर्त रुप दिनका लागि सबैको सकृिय सहभागी अहिलको प्रमुख आवश्यकता रहेको छ । यी सबै परिस्थितिका बिच हामीले देखेका सपनाहरु पुरा गर्ने र हाम्रा समस्याहरु समाधान गर्नु अहिलेको प्रमुख आवश्यकता रहेको छ ।

आ.व. २०७४/०७५ मा संचालन भएका योजना तथा कार्यक्रमहरुको समीक्षा

सभा अध्यक्ष, महोदय

हामीले पहिलो वर्ष ल्याएका नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा हाम्रा बिच नयाँ अनुभव, आवश्यक नीति नियमको अभाव, अवाश्यक कर्मचारीको अभाव आदी कुराहरुको प्रत्यक्ष प्रभाव रहयो नै, तर यसै बिच बाट हामीले केही कार्यको थालनी गर्दै र घोषित नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन पाटोलाई अगाढी बढाएका छौं ।

आ.व. २०७४।०७५ मा लागु हुने गरी ल्याइएका नीति तथा कार्यक्रमहरु केही चालु आर्थिक वर्ष भित्र पुरा गर्ने र केही क्रमागत रुपमा समाप्त गर्ने खालको नीति र कार्यक्रम रहेको मध्ये धेरै खालका चुनैतिका बावजुत पनि धेरैजसो कार्यक्रमलाई लाई सम्पन्न गर्न सफल भएका छौं । जस मध्ये विकास निर्माणलाई सम्पन्न गर्ने, आर्थिक व्ययलाई कम गर्ने र आन्तरिक राजश्वलाई बृद्धि गर्ने हेतुले आफ्नै मेसिनरी औजार खरिद गरेका छौ । विभिन्न कनूनी प्राकृयागत जटिलताले खरिद कार्य ढिलो भएपनि सो लाई खरिद गरी विकास कार्य प्रयोगमा ल्याएका छौं । जसबाट गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोतको बलियो आधार मिलेको छ ।

हाम्रो गाउँपालिका भित्र समस्याको रुपमा रहेको कृषियोग्य जमिनमा सिंचाईको समस्या समाधानको लागि भतेडीगाड र कर्णली लिफ्ट इरिगेसन योजनालाई प्रान्तको योजनामा समाबेश गर्न सफल भएका छौ । यसको संचालन प्रकृया तुरुन्त अगाडि बढाइने छ ।

वडा नं. ५ को जेरा देखि मिगु बस्ती सम्म आवत जावत मा रहेको कठिनाई लाई समाधान गर्न जेरा मिगु झोलुङ्गे पुल को योजना यस आ.व. २०७५/०७६ को प्रान्तको कार्यक्रममा समावेश गर्न सफल छौं ।

शाहसिक पर्यटनका माध्यामबाट आर्थिक विकास लाई टेवा पुऱ्याउनका लागि कर्णली नदिमा ऱ्याफ्टिङ्ग सञ्चालनमा ल्याउने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

भौतिक पूर्वाधार विकासका कार्यक्रमहरुमा गाउँपालिका देखि वडा केन्द्रहरु जोड्ने बाटो निर्माण कार्य शुरु भएको र हाल ५,४ र ३ को केन्द्र सम्म छिटै सडक पुऱ्याउने कार्यलाई तिव्रता दिइएको छ ।

सिँचाई योजना तर्फ ढिकुरी कुलो कोट कुलो, निर्माणको पहिलो वर्षमा लक्षित काम सम्पन्न भएको र आगामी वर्षमा यी योजनालाई प्राथमिकताका साथ निरन्तरता दिइने छ ।

विभिन्न वडा अर्न्तगत छुट्याइएका योजनाहरु सम्पन्न भइसकेका छन् ।

अध्यक्ष महोदय,

नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अनुसूची ८ का अधिकार अनुसूची ९ का संघ र प्रदेश सँग साझेदारी अधिकारका प्रयोगका साथै जनताको समावेशी अधिकार लाई सम्मान गर्दै त्यस अनुरुपमा कार्यको सहि ढंगले कार्यान्वयन गर्नु पर्ने सन्दर्भमा

आ व २०७५/७६ का लागि स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम

अध्यक्ष महोदय,

(क) कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय

१. कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण तथा उत्पादनमा बृद्धि गर्दै पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गरी स्याउ नर्सरी तथा सुन्तला नर्सरीको स्थापना गरिनेछ ।
२. व्यक्तिगत बाँझो जग्गाहरुको लगत संकलन गरी सामुहिक खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३. स्थानीय बालीको जर्गेना गर्नका लागि विउ उत्पादन तथा संरक्षणको लागि विउ वैंकको स्थापना तथा व्यवस्थापनलाई जोड दिइनेछ ।
४. रैथाने बालीको उत्पादनलाई वढावा दिनुका साथै बजारीकरणका लागि पहल गरिनेछ ।
५. स्याउ खेतीको बिस्तार, आधुनिक प्रविधिको प्रयोग र उत्पादित स्याउको संरक्षणका लागि कोल्ड स्टोर स्थापना गरी बजारिकरण गरिनेछ ।
६. स्याउको जुस, जाम,चाना र वाइन उत्पादन गर्न आवश्यक प्रविधिहरु भित्राइनेछ ।
७. स्याउ, नासपाति, जैतुन, ओखर, अनार, आँप, सुन्तला, र कागती जस्ता फलफूल खेतीलाई व्यवसायिक रुपमा बिस्तार गर्नका लागि कृषकलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
८. अगुवा कृषकहरुलाई तालिम,प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. माटो परीक्षण गर्नका लागि सम्बन्धित निकायमा समन्वय गरि माटो सुहाँउदो बालीको प्रर्वधनका लागि पहल गरिनेछ ।
१०. उन्नत जातको विऊविजन सहुलियत दरमा वितरण गरि आगामी ३ वर्ष भित्र सिमी,स्याउ,आलु, फारप र प्याज आत्मनिर्भर गाउँपालिका वनाइनेछ ।
११. आधुनिक कृर्षि प्रविधिको विकासमा विशेष जोड दिइने छ ।
१२. व्यवसायिक पशुपालनमा विशेष अनुदानको व्यवस्था गरी भेडा,वाख्रा र कुखुरा फर्म स्थापना गर्ने कृषक, समुह समुह युवाहरुलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
१३. गाँऊपालिका भित्र पशु स्वाथ्य शिविर, पशु स्वास्थ्य उपचार, गोठे मलसुधार र भकारो सुधार कार्यक्रमलाई संचालन गरिनेछ ।
१४. एग्रोभेट स्थापना गर्नका लागि युवा व्यवसायीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१५. व्यवसायीक पशुपालन गर्ने कृषकलाई उन्नत जातको राँगा,बोका, साँढे खरिद तथा ढुवानीमा किसानलाई अनुदान दिईने नीति लिइने छ ।
१६. जैतुन जोन कार्यालयसंग समन्वय गरी जैतुन संरक्षण तथा प्रर्वधन गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
१७. परिक्षणका लागि उन्नत जातको स्याउको विरुवा भित्रयाई व्यावसायिक स्याउ खेतीको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१८. कपास खेती, उन्नत जातको वदाम खेती लगायतका खाद्यान्न फलफुल तथा नदगेवालीको प्रवर्धनका लागि कृषक संग मनमोहन कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१९. यस क्षेत्र खडेरी र भोकमरीलाई मध्यनजर गर्दे सिंचाईका आयोजनाहरुलाई प्राथमिकता दिइ लागु गरिनेछ ।
२०. बाली बिमा, कृषि बिमा एंव पशु बिमाका कार्यक्रमहरु लागु गरिने छ ।

(ख) शिक्षा तर्फ

१. वालविकास,आधारभुत र माध्यामिक विद्यालयको भौतिक पुर्वाधारमा जोड दिइनेछ ।
२. सुचना प्रविधिमा आधारित सिकाई कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
३. नयाँ शैक्षिक शत्रबाट कक्षा १ देखि ३ सम्म अंग्रेजी माध्यम बाट शिक्षण गर्ने विद्यालयलाई थप सहुलियत प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
४. माध्यमिक विद्यालयलाई सूचना, सञ्चार र प्रविधि सँग जोडनका लागि विज्ञान प्रयोगशाला,पुस्तकालय र इन्टरनेट जडानका लागि पहल गरिनेछ ।
५. प्राविधिक शिक्षा संचालन गर्नका लागि प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायीक तालिम परिषद (CTEVT),शिक्षा विभाग र मन्त्रालयसंग समन्वय गरिनेछ ।

६. गाउँपालिका भित्रको कुनै एक माध्यमिक विद्यालयलाई विज्ञान र व्यवस्थापन विषय अध्यापनका लागि विशेष पहल गरिने छ ।
७. विद्यार्थी संख्या कम भएका तथा कम दुरीमा भएका विद्यालयहरुलाई आपसमा समायोजन गरी व्यवस्थित विद्यालय संचालनको नीति लिइनेछ ।
८. विद्यालयलाई शान्ति क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न विद्यालय भित्र कुनै पनि राजनीतिक दलका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न नदिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
९. सामुदायीक अध्ययन केन्द्रहरुको स्तर वृद्धि गरी युवा सुचना केन्द्र र पुस्तकालयको रुपमा विकास गर्दै लगिने छ ।

(ग) स्वास्थ्य सेवा

१. स्वामीकार्तिकको नारा ***"पोषण युक्त खाना, कुपोषण मुक्त समाज"*** लाई आत्मसात गरी सोही बमोजिमका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२. स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकाको केन्द्रमा १५ शैयाको अस्पताल स्थापनाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३. स्वास्थ्य सेवाको पहुच बाट टाढा रहेका वस्तीहरुमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईको स्थापना,घुम्ती शिविर र मेडिक मोवाइल स्वास्थ्य सेवा अभियान संचालनका लागि पहल गरिनेछ ।
४. सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने बृद्धबृद्धालाई स्वास्थ्य परिक्षणका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ ।
५. स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमाविस्तार,आधारभुत स्वास्थ्य सेवामामा सबैको पहँच पुऱ्याउन स्वास्थ्य शिविर,सुत्केरीलाई पोषणयुक्त आहार तथास्वास्थ्य स्वयम सेविकालाई कार्य सम्पादनको आधारमा प्रोत्साहन गरिनेछ साथै नियमित गर्भ जाँच गरी स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी भएका आमाहरुलाई पोषण भत्ता बाफत थप रु.पाँच सय व्यवस्थापन गरेको छु ।
६. महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीकाहरुले स्वास्थ्य क्षेत्रमा गरेको योगदानको कदर गर्दै अवकास हुन चाहने महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई सम्मानजनक बिदाई एवं नयाँ पुस्ताका शिक्षित महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरु छनौट गर्ने नीति लिइनेछ ।

(घ) खानेपानी तथा सरसफाई

१. स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी गुरुयोजना तयार गरी लागु गरिने छ ।
२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र एक घर एक चर्पी,जुठयान र चाङको नीति पुर्ण रुपमा लागु गरिनेछ आगामि ४ वर्ष भित्र पूर्ण सरसफाई युक्त गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ । खानेपानी योजनाहरुको सुचारु संचालनका लागि प्राविधिकजनशक्तिको व्यवस्था गरिने छ ।
३. खानेपानी अभाव भएका गाउँ टोल र वस्तीको सम्भाव्यता अध्ययन गरी ४ वर्ष भित्र स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. प्रत्येक खानेपानी योजनामा खानेपानी सुरक्षा योजना र मर्मत सम्भार कार्यविधि अनिवार्य रुपमा लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
५. नयाँ बजार र नयाँ बस्ती बिकासका लागि एकिकृत बस्ती बिकास योजनालाई समन्वयतात्मक रुपमा संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
६. खानेपानी तथा सिचाईका मुहानहरु तथा सिम क्षेत्रको संरक्षण गर्नका लागि विशेष कार्यक्रम गरिनेछ ।

(ङ) पर्यटन प्रवर्द्धन तर्फ

१. गाँऊपालिका क्षेत्र भित्र रहेका ऐतिहासिक,धार्मिक, साँस्कृतिक,प्राकृतिक सम्पदालाई संरक्षण र सम्बर्द्धनगरी आर्थिक आयआर्जनको आधार बनाइनुका साथैपर्यटन क्षेत्रको विकासका लागिअध्ययन अनुन्धान गरीस्थानीय पर्यटन बोर्ड बनाई पर्यटन क्रियाकलापहरुलाई तिव्रता दिइनेछ ।

२. पिलु पार्क निर्माण, शिवालय संरक्षण र मसानघाट व्यवस्थापन,युवा उद्यमीको क्षमता विकास र पर्यटकको मनोरञ्जनको लागि कर्णाली नदीमा र्‍याफ्टिग तथा फिसिंग व्यवसाय संचालन गर्नका लागि नीजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

३. स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका क्षेत्रभित्र मनाईने कला, लोक संस्कृति र स्थानिय चाडपर्वलाई समयानुकूल ब्यवस्थित रुपमा मनाउन,बिकास र संरक्षण गर्नका लागि लोक साँस्कृतिक क्षेत्रमा क्रियाशील संघ संस्थाहरुलाई परिचालित गरिनेछ ।

४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सार्बजनिक जग्गाको नियमानुसार संरक्षण गर्ने नीति लिईनेछ ।

५. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका मठ मन्दिर, ऐतिहासिक स्थल तथा धार्मिक पर्यटन क्षेत्रको अध्ययन अनुसन्धान र भिडीयो डकुमेन्ट्री साथै संरचना मर्मत संभार र प्रर्वद्धन गरी प्रचार प्रसार गरिने छ ।

६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका ढुंगेधारा तथा पाटी पौवाहरुको संरक्षण तथा सर्म्वधन गर्ने नीति लिईने छ।

(च) वन तथा वातावरण

१. प्राविधिक सहितको टोलीद्वारा वन क्षेत्रको नाप जाँच तथा सार्वजनिक,कबुलियती वन र सामुदायीक वन क्षेत्रको निर्धारण गरिनेछ ।

२. राष्ट्रिय वन,सामुदायीक वन,धार्मिक वन,कबुलियती वन र नीजि वनको संरक्षण र बृक्षारोपण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा लागु गरिनेछ । व्यावसायिक ढंगले केही समयका लागि बनको खाली क्षेत्रको जग्गा प्रयोग गरी बृक्षारोपण, फलफुल खेती जस्ता कार्य गर्न चाहेमा सम्झौता गरी उपलव्ध गराउने नीति लिइनेछ ।

३. राष्टिय वन तथा सामुदायीक वनको जग्गा अतिक्रमण,खोरिया खन्ने,अबैध चोरी शिकारी,अबैध रुपमा काठ काट्ने तथा काठ निकाशी गर्ने र जडीबुटी निकाशी गर्ने व्यक्तिलाई कानुनी दायरामा ल्याई कारवाहीका लागि सम्वन्धित निकायमा पहल गरिने छ ।

४. कबुलियती वनमा सामुहिक खेति (मसला,फलफुल र तरकारी) प्रणालीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

५. हरेक मृत्यु हुने व्यक्तिको सम्झनामा रुख रोप्ने प्रचलनको आरम्भ गर्ने र यस अभियानलाई संस्कार संग जोड्दै लग्ने परम्परा थालनी र विकास गरिने छ ।

६. घरभित्रको धुवा न्यूनिकरण गर्नका लागि आधुनिक सुधारिएको चुलो जडान कार्यलाई अभियानको रुपमा संचालन गर्न विभिन्न सरोकारवालहरु संग समन्वय गरिनेछ । गोबर ग्यास प्लान्ट जडान गर्ने घरधुरीलाई अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

७. वन क्षेत्रमा ढले परेका रुखहरु संकलन गरी त्यसलाई आवश्यक प्रकृया बमोजिम उचित प्रयागमा ल्याइने छ ।

८. काठजन्य सामग्रीमा आत्मनिर्भर बन्नका लागि युवाहरुलाई तालिम दिनुका साथै स्थानिय व्यावसायीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

९. गाउँपालिकालाई आवश्यक फर्निचरहरुको बाहिरबाट हुने आयात बन्द गरी गाउँपालिका भित्रै उत्पादन भएका काठका फर्निचर प्रयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।

१०. हरियाली वढाउ, खडेरीबाट मुक्त होऔं भन्ने नारालाई कार्यानवयन गर्न खाली क्षेत्रमा अनिवार्य बृक्षारोपण गर्ने र यसका लागि स्थानीय टोल विकास संस्था तथा सामुदायीक वनहरुलाई प्रोत्साहित गर्ने खालका कार्यक्रम ल्याईने छ ।

११. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र संचालित ठूला आयोजनाहरुको निर्माणमा वातावरणीय प्रभाव मुल्यङ्कन र बायो इन्जिनियरिङको प्रबिधि अबलम्बन गर्दै लगिनेछ ।

१२. वातावरण संरक्षणका लागि जलबायु परिबर्तन अनुकुलनका कार्यक्रम,वन तथा वातावरण संरक्षण कार्यक्रम संचालनका लागि पहल गरिने छ ।

१३. बाढी र पहिरो बाट हुने धन जनको क्षति न्युनिकरणका कार्यहरु क्रम संचालन गरिनेछ ।

१४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र हुने बाढी, पहिरो ,आगलागी ,सुक्काखडेरी जस्ता प्राकृतिक बिपती र अन्य कृतिम बिपत्तीबाट उद्धार गरी तुरुन्त राहत कार्य गर्न गाउपालिका , नेपाल प्रहरी,नेपाल रेडक्रस सोसाईटी ,नेपाली सेनासंग समन्वय गरी तुरुन्त उद्धार , प्राथमिक राहत र दर्घिकालिन योजना बनाउन गाउपालिका स्तरीय बिपद् व्यबस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१५. गाउँपालिकामा विषद जोखिम व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी सञ्चालन गरिने छ ।

१६. रुडीको पहिरोको रोकथामका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

१७. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र मनोरञ्जनात्मक पार्क, उद्यान, पुस्तकालय, फोहरमैला व्यवस्तापन, हाटबजार संचालन जस्ता कार्यका लागि सार्वजनिक नीजि साझेदारी मोडलमा काम गर्ने परिपाटीको बिकास गरिनेछ । यसका लागि उद्योग बाणिज्य संघ लगायत अन्य सरोकारवाला निकाय संग सहकार्य गरिनेछ ।

१८. कर्णाली नदीको संरक्षण तथा सर्म्वधन गरी कर्णाली नदीलाई गाउपालिकाको आयाश्रोतको प्रमुख आधारको रुपमा विकास गर्ने ।

१९. हरित स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका लाई हरियाली वनाउनका लागि मदन भण्डारी हरित कार्यक्रम मार्फत प्रत्येक वन पाखाहरुमा प्रत्येक घरले एक पानी खाल्डा खन्ने र एक रुख रोप्ने अभियान संचालन गरिनेछ ।

२०. छाडा पशुहरुलाई नियन्त्रणमा लिने एवं त्यसरी छाडा छोड्नेमाथी कानुनी कारबाही गर्ने निति लिइनेछ ।

(छ) पूर्वाधार बिकास

१. स्थानिय सडक पुल तथा झोलुङ्गे पुल

१. गाउँपालिका केन्द्र बाट सवै वडाकेन्द्र जोड्ने गरी वडा नं ५ को कालापहरा देखि वडा नं २ को पुलाँहा खोला सम्मको ग्रामिण सडकलाई नरजंग, नरजित, नरपति ग्रामिण सडक नामाकरण गरी शुरु गरिएका निर्माणलाई अगाडी बढाइने छ ।

२. स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकामा ईन्टरनेटको सुविधाका लागि सेवा प्रदायक संग सम्वन्य गरिनेछ ।

३. क्रमश सबै वडाकेन्द्रमा वडा कार्यालय को जग्गा व्यवस्थापन भवन निर्माण र घेरवार कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ।

४. कर्णाली लोकमार्ग संग यस गाउपालिकाको सडक सञ्जाल जोड्नका लागि कर्णालीको उपयुक्त स्थानमा पक्की पुल निर्माण लागि आवश्यक समन्वय गरिनेछ । साथै लामाओडार देखि कालापहारा सम्मको कर्णाली किनारमा सडक निर्माणका लागि सडक विभाग संग समन्वय गरिने छ ।

५. गाउपालिका क्षेत्र भित्रका पूर्वाधार निर्माण गर्दा वडा स्तरीय,गाउपालिका स्तरीय र प्रदेश/संघ स्तरीय योजना गरी ३ तहमा बर्गिकरण गरी कार्यन्वयन गरिनेछ ।

६. सानातिना भैपरी आउने पूर्वाधार निर्माण गर्नका लागि पूजीगत बजेटबाट केही बजेट मर्मतसम्भार कोषमा बिनियोजिन गरिनेछ ।

७. हाल संचालनमा रहेका झोलुङ्गेपुलहरुको संरक्षण गरी नया झोलुङ्गेपुलहरु आवश्वकता र सम्भाब्यताका आधारमा क्रमश निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।

८. गाउँपालिकाका लागि आवश्वक पर्ने मेशिनरी औजार तथा सवारी साधान खरिद गरिनेछ ।

२. सिँचाई

१. स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकाको खेतियोग्य जमिनमा सिँचाईका सुबिधाका लागि सम्भाब्यता र लागत लाभका आधारमा सिचाई कुलो निर्माण गरिनेछ ।

२. भतेडी गाड, कोट कुलो र ढिकुरी कुलोबाट सिँचाईको सम्भाव्यता अध्ययन तथा डिटेल सर्वे गरी निर्माण कार्यका लागि संघ तथा प्रदेश सरकार संग अनुरोध गरिने छ ।

३. कर्णाली नदिबाट लिफ्ट सिँचाईको माध्यामबाट यस आ.व. मा सिँचाइ आयोजना संचालन शुरु गरिनेछ ।

४. आवश्यक स्थानहरुमा सम्भाव्यता र औचित्यताका आधारमा सिँचाई टँयाकी निर्माण गर्ने नीति लिईने छ ।

३. भवन तथा सहरी बिकास

१. गाउपालिका केन्द्र रहेको क्षेत्र तथा आसपासमा चालु आर्थिक बर्ष देखि सहरी तथा भवन निर्माण मापदण्ड २०७२ र राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड लाई सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाका भवन निर्माण गर्दा पालना गर्न लगाईने र क्रमश सबै वडाहरुमा व्यक्तिगत घर निर्माणमा समेत लागु गर्ने नीति लिईनेछ ।

२. गाउपालिकाको भवन निर्माणको कार्य लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

३. स्वास्थ्य चौकी भवन तथा विद्यालयका भवनहरुको स्थलगत अनुगमन गरी जीर्ण तथा अपुग स्थानमा भवन निर्माणको कार्यलाई प्राथमिकता साथ समन्वय र पहल गरिने छ ।

४. घर, छाना तथा घट्ट निर्माणका लागि वडा तथा गाउपालिकाबाट अनुमति लिई निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

५. घर तथा छाना निर्माणमा छतमा काठ राख्ने कार्यका लागि पुर्जी रोक्का गर्ने र रुख काट्न बञ्चरो प्रयोगलाई रोक लगाई आरा प्रयोग गर्ने नीति कडाईका साथ लागु गरिने छ ।

६. घर छाना निर्माणका लागी वडा तथा गाउपालिकाबाट अनुमति लिई सकेपछि मात्र सामुदायिक वनहरुले पुर्जी दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

४. उर्जा,लघु जलबिधुत तथा साना जलबिधुत एवं बैकल्पिक उर्जा

१. स्वामीकार्तिक खापर गाउपालिकाको क्षेत्रमा रहेका पानीको श्रोतहरुको अन्ध्ययन गरी विद्युत निर्माण गर्न सकिने भए प्राथमिकताका साथ निर्माण कार्य गर्ने नीति लिईनेछ ।

२. बैकल्पिक उर्जाको रुपमा सौर्य उर्जाको प्रयोग लाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

३. गोवर ग्यास प्लान्टहरु निर्माणमा थप सुविधा दिई निर्माणमा किसानहरुलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।

४. खाली खोला लघुजलविद्युतलाई यसै आ.व भित्र सम्पन्न हुने व्यवस्था मिलाईने छ भने स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकालाई बिधुतिकरण गर्न भुकाहाँ, जुड्डी लघु जलविद्युत र जगन्नाथ लघु जलविद्युत संग थप समन्वय वढाईने छ र जुकोटको दुर्गम क्षेत्रबाट निर्माण गरिएको ध्वस्त लघु जलविद्युत आयोजनाको पूनर्निर्माणका लागि सम्वन्धित निकायमा पहल गरिनेछ । साथै अन्य श्रोतको खोजी गरी साना लघु जलविद्युत निर्माणको नीति लिईनेछ ।

५. सुचना संचार तथा प्रविधि

१. स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिका भित्रका सबै स्थानहरुमा टेलीफोन तथा वडा केन्द्रहरुमा ईमेल ईन्टरनेट संचालनका लागि सेवा प्रदायक सँग समन्वय गरी टावर निर्माण तथा सेवाका लागि पहल गरिनेछ ।

२. गाउँपालिकाबाट संचालित विविध कार्यक्रम तथा सेवा प्रबाहको अधिकतम रुपमा सार्वजनिकीकरण गरी पारदर्शिता र जबाफदेहितामा अभिबृद्धि गरिनेछ ।

३. सूचना माग्ने र पाउने आम नागरिकको नैसर्गिक अधिकार भएकाले सोको प्रत्याभुति गर्न गाउँपालिकाले आफ्ना गतिबिधिहरु लाई बिभिन्न माध्याम बाट सहज र सर्बसुलभ रुपमा प्राप्त गर्न सक्ने तथा सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

४. **जनता सँग अध्यक्ष कार्यक्रम मार्फत स्थानीय एफ.एम, रेडियो,** पत्रपत्रिका मार्फत गाँउपालिकाका गतिबिधि तथा नीति नियमहरु आवश्वकता अनुसार प्रकाशन र प्रशारण गरिनेछ ।

५. सुचना र संचार क्षेत्रको संरक्षण, संवर्द्धन गर्न बिभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६. खोजमुलक र अनुसन्धानमुलक पत्रकारितालाई प्रवर्द्धन गर्न बिभिन्न क्षमता विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

७. गाउँपालिकाको वेइबसाइट लाई निरन्तर अद्यावधिक गरिनेछ ।

(ज) विपद व्यवस्थापन

१. जोखिममा रहेका बस्ती स्थान्तरण गर्नका लागि गाँऊपालिका क्षेत्र भित्र सम्भाव्यता अध्ययन गरी सुरक्षित वस्ति विकासका लागि सम्वन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।

२. विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना र मापदण्ड बनाई राहत वितरण गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।

३. विपद बाट हुने धन जनको क्षति कम गर्न पुर्व तयारी तालिम र विपद योजना बनाइनेछ ।

४. विपद व्यस्थापनका लागि सरोकारवालाहरु संग आवश्यकता अनुसार समन्वय र सहकार्य गर्ने नीति लिईने छ ।

(झ) अनुगमन तथा मुल्याङ्कन

१. विषयगत अनुगमन समितिको निर्माण,अनुगमन सुचक निर्माण,बार्षिक अनुगमन योजना तयार गरी प्रभाावकारी अनुगमन गरिनेछ ।गाँऊपालिकामा कार्यरत सरकारी तथा गैह्रसरकारी संघ सस्थाका कार्यक्रमहरुको नियमित अनुगमन गर्ने नीति लिईनेछ ।

२. सामुदायिक विद्यालय,सामुदायिक वन,सहकारीहरुको लेखा श्रेताको अनुगमन गरी पारदर्शिता कायम गर्न निर्देशन गरिने छ ।

३. गाउँपालिकाको ३ बर्षे आवधिक गाउँ विकास रणनीति योजना बमोजिम विकास योजनाहरु संचालन गरिनेछ ।

४. भ्रष्ट्राचार न्यूनीकरण गर्न जनप्रतिनिधी तथा सरोकारवालाहरुको रोहवरमा सार्वजनिक सुनुवाईलाई प्रभावकारी कार्यन्वयन गरिनेछ ।

५. हरेक योजनाको फोटो सहितको स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदन आएपछि मात्र भुक्तानी दिईने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

६. गाउँपालिकाबाट सञ्चालित प्रत्येक योजनाको सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

७. प्रत्येक चौमासिकमा यस गाउपालिका विकास निर्माणका कार्यमा तथा सामाजिक सरोकारमा कार्यमा संलग्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुले अनिवार्य रुपमा समिक्षा गर्ने परिपाटी कडाईका साथ लागु गरिनेछ । यस कार्यका लागि कार्यपालिका सदस्य तथा कर्मचारीहरुको क्षमता विकास तर्फ समेत विशेष ध्यान दिईनेछ ।

८. गाउँपालिका तथा गाउपालिका भित्रका सार्वजनिक निकायको अनिवार्य रुपमा सामाजिक परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

९. गाउँपालिकाको वार्षिक योजना अर्न्तगतका कृयाकलापहरुको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरि सार्वजनिक गरिनेछ ।

(ञ) खेलकुद तथा मनोरञ्जन

१. खेलकुदको समुचित बिकास गर्न गाउपालिका स्तरीय खेलकुद विकास समिति निर्माण गरी उपयुक्त स्थानमा खेलकुद पूर्वाधारको निर्माण गरिनेछ ।

२. स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकामा ब्यबस्थित खेलमैदानहरु निर्माण गर्न समन्वय तथा सहकार्य गरिनेछ ।

३. गाउपालिका भित्रका युवाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न प्रत्येक वर्ष अध्यक्ष कप प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

(ट) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशिकरण

१. दलित, महिला, जेष्ठ नागरिक, फरक क्षमता भएका, वालवालिका, एकल महिलाहरुका लागि बिशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

२. बालबालिकाको चौतर्फी बिकासका लागि प्रतियोगितात्मक ,मनोरञ्जनात्मक र शाहसिक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

३. बालमैन्त्री स्थानीय शासन अनुरुपका कार्यक्रम संचालन गरी वडा तथा गाउँलाई बालमैन्त्री गाउँ बनाइनेछ ।

४. छाउपडी गोठमुक्त अभियानलाई सफल पार्न सचेतना र शिक्षाका माध्यमबाट सामाजिक अभियान संचालन गरिनेछ ।

५. अपाङ्ग भएका नागरिकहरुका लागि बिभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
६. बालबिवाह न्युनिकरणका लागी अभियान संचानल गरिनेछ।
७. सामाजिक सुरक्षा भत्ता लाई बैंक मार्फत वितरण गरिने व्यवस्थाको कुनै शुरुवात गरिनेछ ।
८. लैङ्गिक हिँसामुक्त गाउ घोषणाका लागि बिभिन्न नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ ।
९. गाउँवासीहरुमा सकारात्मक सोचको विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(ठ) बैंक तथा सहकारी

१. हाल यस गाउपालिकामा संचालनमा रहेका सहकारीहरुलाई उद्देश्यमुलक रुपमा संचालन गर्न प्रेरित गर्नुका साथै सहकारीहरुको नियमन गरिनेछ ।
२. सहकारी संघ संस्थाहरुको क्षमता विकास गर्ने र सवै घरपरिवारहरुलाई सहकारीमा आवद्ध हुने वातावरणको सृजना गरिनेछ ।
३. नीजि, सहकारी तथा सार्वजनिक क्षेत्रको सहकार्यमा विकास कार्यक्रम अगाडी वढाईने नीति लिईने छ ।
४. सहकारीहरुलाई स्थानीय श्रोतको परिचालन गरी आयआर्जनका क्रियाकलाप संचालनमा लगाई व्यवसाय प्रर्वधनमा सहजीकरण गरिनेछ ।
५. बैक तथा वित्तिय संस्थाहरुलाई स्वामीकार्तिक खापर गाउपालिकामा आर्कषित गर्ने नीति लिईनेछ ।
६. बैक तथा बित्तीय संस्थाहरुलाई आर्थिक समृद्धिको क्षेत्र तथा युवा स्वरोजगारमुलक कार्यमा लगानी गर्न प्रोतसाहन गरिनेछ ।
७. उच्च प्राविधिक शिक्षा हासिल गर्न चाहने गरिव, जेहेन्दार तथा दलित विद्यार्थीहरुलाई र उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गर्ने व्यरोजगार युवाहरुलाई सहकारी मार्फत सुलभ दरमा ऋण दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
८. हाम्रो गाउँपालिकामा युवा व्यरोजगारी समस्या भएकाले त्यसको न्युनिकरण र आय आर्जन देखी विकास निर्माण कार्यमा युवा सहभागी गराउनका लागी **युवासँग अध्यक्ष कार्यक्रम ल्याएको छ।** जस अन्तरगत खेलकुद, सहकारी मार्फत आय आर्जन बृद्धी गर्न युवालाई विकास निर्माणमा सहभागी गराइनेछ ।

(ड) उद्योग तथा वाणिज्य

१. गाउपालिका क्षेत्र भित्र जडिवुटी, फलफुल तथा जैतुन प्रशोधन केन्द्रको स्थापनाका लागि सम्वन्धित निकाय संग समन्वय कार्य अगाढी बढाइनेछ ।
२. गाउपालिका भित्रको उपयुक्त क्षेत्रलाई उद्योग क्षेत्रको रुपमा स्थापना गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
३. घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र प्रर्वधनमा जोड दिई युवा स्वरोजगार नीतीलाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
४. स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापनामा गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
५. गाउपालिकामा संचालन भएका तथा हुने कुनै पनि व्यवशाय गाउपालिकामा अनिवार्य दर्ता तथा नवीकरण गर्ने नीतिलाई कडाईका साथ लागु गरिने छ ।
६. सार्वजनिक स्थानमा मदिरा सेवन गरी होहल्ला, झैझगडा गर्ने तथा सामाजिक सदभाव खल्वल्याउने व्यक्तिहरु तथा प्रतिवन्धित जुवा तास खेल्ने तथा सार्वजनिक स्थान र वालवालिकाले देख्ने गरी कुनै पनि ठाउँमा जुवा तास खेल्ने खेलाउने लाई कडा कारवाही गरिनेछ ।
७. स्थानीय मदिरा उत्पादनलाई पूर्णतया प्रतिवन्ध लगाईने छ । यसका लागि आमा समुह तथा टोल विकास समितिहरुलाई परिचालित गर्ने नीति लिईने छ । मदिरा तथा जुवाजातमा संलग्न व्यक्तिहरुलाई गाउपालिकाबाट प्रदान गरिने सम्पूर्ण सेवा सुविधाबाट वञ्चित गर्ने नीति लिईने छ ।

(ढ) संस्थागत विकास , सेवा प्रवाह र सुशासन

१. गाउ कार्यपालिका कार्यालय,वडा कार्यालय, बिषयगत शाखा कार्यालयहरुका कर्मचारीहरुको कार्यविवरण तयार गरी सेवाग्राहीप्रति उत्तरदायी हुने गरी परिचालित गर्ने नीति लिईने छ। र कर्मचारी आचारसंहिता निर्माण गरी लागु गरिनेछ।

२. कर्मचारीहरुलाई गाउपालिकाले तयार गरेको क्षमता बिकास योजना बमोजिम समय सापक्षे बिभिन्न तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

३. गाउपालिका का शाखा प्रमुखहरु संग कार्यसम्पादन करार गरी काम गर्ने कार्यको थलानी गरिनेछ र वार्षिक रुपमा वार्षिक प्रगतिको मूल्यांकन गरिनेछ।

४. गाउँ सभा सचालन कार्यबिधि २०७४ मा उल्लेखित मर्यादापालन सम्वन्धि विविध बिषयहरुलाई कडाईका साथ पालना मा जोड दिईनेछ।

५. गाउँपालिकाको सस्थागत क्षमता बृद्धिका लागि चालु आबमा भौतिक पूर्वाधार बिकास तथा अभिलेख प्रणालिलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ।

६. गाउँपालिकाबाट संचालन भएका योजनाहरुको योजना बैंक निर्माण गरी आगामी योजनाहरुतय गरिनेछ।

७. स्वामीकार्तिक खापर गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार भैईसकेको र सोहि बमाजिम आवधिक योजना, गाउँ सडक योजना, बिपद व्यवस्थापन योजना, आर्थिक विकास योजना लगायत अन्य आवश्यक योजना तर्जुमा गरी सोही बमोनिम कार्यान्वयन गरिनेछ।

८. संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र स्थनीय सरकारको ऐन नियमानुसार गाउँ कार्यपालिकालाई आवश्वक पर्ने स्रोतको व्यवस्था हेरी संगठन संरचना र दरबन्दी बमोजिमको आधारमा पदपुर्ति गरिनेछ।

(ण) अन्य

१. आन्तरीक आयमा सबल बनाउन राजश्वमा सुधार गरी सहज सरल र दायरा फराकिलो बनाई सर्वसुलभ बनाउने र करदाता मैत्री वातावरण तयार गरिनेछ।

२. आन्तरिक आय बृद्धि गर्नका लागि राजश्वका/करका बिभिन्न क्षेत्रहरुको पहिचान गरिनेछ।

३. टेलिफोन टावर, केवन लाईन, होडिङबोर्ड,संचार माध्यममा प्रशारण हुने बिज्ञापनमा कर लगाईने छ।

४. एकिकृत सम्पतीकरलाई बिस्तार गरी पूर्ण रुपमा लागु गरिनेछ।

५. गाउँपालिकाले बिभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त गर्ने कर ,शुल्क ,तथा अन्य दस्तुरहरुलाई प्रभावकारीरुपले संकलन गर्नका लागि सम्बन्धीत सरोकारवाला निकायहरुसंग सहकार्य गरिनेछ।

६. राजश्व शाखा स्थापना गरी सुदुढ गर्ने र व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ।

७. घरनक्सा पासलाई व्यवस्थित वनाउदै लगिनेछ।

८. गाउँ प्रहरीको स्थापना गरिने छ।

९. पर्यटकिय क्षेत्रहरुको सुचना दर्शाउने खालका होडिङ् बोर्डहर विभिन्न ठाउँमा राखिनेछ।

१०. गाउँपालिका क्षेत्रको शान्ति सुरक्षाका लागि सम्वन्धित निकायहरु संग समन्वय गरिने छ।

११. मदिरा जन्य पदार्थ एवम जवातास जस्ता विकृति विसंगतिलाई नियन्त्रण गर्ने निति लिईने छ।

धन्यवाद।

प्रमाणित गर्ने
चिरञ्जिवि शाही,
अध्यक्ष